

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
71 - 86/14
Београд

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

BEOGRADSKI CENTAR
ZA LJUDSKA PRAVA

дел.бр. 35707 датум: 03. 12. 2014.

НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

ПРАЋЕЊЕ СПРОВОЂЕЊА ПРЕПОРУКА НПМ ЗА
УНАПРЕЂЕЊЕ ПОСТУПАЊА ПРЕМА НЕРЕГУЛАРНИМ
МИГРАНТИМА/ТРАЖИОЦИМА АЗИЛА У РЕПУБЛИЦИ
СРБИЈИ

Извештај о посети Заводу за васпитање омладине- Радна јединица Центра за смештај малолетних страних лица

МАНДАТ НАЦИОНАЛНОГ МЕХАНИЗМА ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

Законом о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака¹ прописано је да Национални механизам за превенцију тортуре (НПМ) обавља посете установама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе, у циљу одвраћања државних органа и службених лица од било каквог облика мучења или било ког другог облика злостављања, као и ради усмеравања државних органа ка стварању смештајних и осталих животних услова у установама у којима се смештају лица лишена слободе у складу са важећим прописима и стандардима.

НПМ има право: на несметан, ненајављен и свакодобан приступ свим установама и свим просторијама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе; да насамом разговара са тим лицима, и са службеним лицима, која су обавезна да сарађују тим поводом, и са свим осталим лицима која могу имати информације значајне за поступање према лицима лишеним слободе; на приступ свој документацији која се односи на та лица; да надлежним органима даје препоруке у циљу побољшања начина поступања према лицима лишеним слободе и унапређења услова у којима се она задржавају или затварају.

У члану 2а Закона одређено је да Заштитник грађана обавља послове НПМ и да у обављању тих послова сарађује са омбудсменима аутономних покрајина и удружењима чијим је статутом предвиђени циљ удруживања унапређење и заштита људских права и слобода, у складу са законом.

Заштитник грађана и Покрајински омбудсман АП Војводине су потписали Меморандум о сарадњи у обављању послова НПМ², којим је предвиђено је да ће Покрајински омбудсман активно учествовати у посетама мониторинг тима НПМ установама у којима су смештена лица лишена слободе, а које се налазе на територији АП Војводине.

На основу спроведеног поступка по јавном позиву³, Заштитник грађана је изабрао удружења са којима ће остваривати сарадњу у обављању послова НПМ, и то Београдски центар за људска права, Виктимолошко друштво Србије, Дијалог, Иницијативу за права особа са менталним инвалидитетом (MDRI-S), Комитет правника за људска права (YUCOM), Међународну мрежу помоћи (IAN), Одбор за људска права – Ваљево, Хелсиншки одбор за људска права у Србији и Центар за људска права – Ниш.

По обављеним посетама, НПМ сачињава извештаје које доставља посећеној установи. Након тога, НПМ одржава стални дијалог са посећеном установом, као и органом у чијем је саставу та установа, у циљу отклањања утврђених недостатака који могу довести до појаве тортуре, нељудског или понижавајућег поступања.

У обављању послова Националног механизма за превенцију тортуре, Заштитник грађана је надлежним органима упутио препоруку бр. 75-6/14 од 10. 02. 2014. године. Наиме, испитујући законитост и правилност поступања, као и примену важећих стандарда према тражиоцима азила, односно нерегуларним мигрантима затеченим на територији Србије, НПМ је уочио да органи јавне власти нису установили системски приступ који омогућује ефикасно поступање у складу са важећим прописима и међународним стандардима у области азила и миграција

¹ „Сл. лист СЦГ - Међународни уговори“, бр. 16/2005 и 2/2006 и „Сл. гласник РС - Међународни уговори“, бр. 7/2011.

² Потписан 12. децембра 2011. године.

³ Објављен је 29. децембра 2011. године у „Службеном гласнику Републике Србије“.

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПОСЕТИ

ПОСЕЂЕНА ИНСТИТУЦИЈА	Завод за васпитање омладине - Радна јединица Центар за смештај малолетних страних лица
ЦИЉ ПОСЕТЕ	Праћење спровођења препорука НПМ за унапређење поступања према нерегуларним мигрантима/тражиоцима азила у Републици Србији (бр. препоруке: 75-6/14).
ПОСЕТУ ОБАВИО	Заштитник грађана и удружење Београдски центар за људска права
ВРСТА ПОСЕТЕ	Редовна посета
ДАТУМ ПОСЕТЕ	5. новембар 2014. године
НАЈАВА ПОСЕТЕ	Посета није најављена
ТИМ ЗА ПОСЕТУ	Чланови тима: Јелена Самарџић, <i>Стручна служба Заштитника грађана</i> Соња Тошковић <i>Београдски центар за људска права</i> Милена Васић, <i>Београдски центар за људска права</i>

САРАДЊА СЛУЖБЕНИХ ЛИЦА СА ТИМОМ НПМ

Сви службеници Завода за васпитање омладине у Нишу остварили су пуну сарадњу са тимом НПМ, пружили све тражене информације и омогућили несметан увид у тражену документацију.

ПОСТУПАЊЕ ПРЕМА МАЛОЛЕТНИМ НЕРЕГУЛАРНИМ МИГРАНТИМА И ТРАЖИОЦИМА АЗИЛА У ЗАВОДУ ЗА ВАСПИТАЊЕ ОМЛАДИНЕ У НИШУ

Када полиција оствари први контакт са нерегуларним мигрантом који изјави да је малолетан контактира се месно надлежни центар за социјални рад који му поставља привременог старатеља. Након тога, малолетник се, уколико је први контакт остварен у Јужној Србији, смешта у Завод за васпитање омладине у Нишу - Радна јединица Центар за смештај малолетних страних лица. По доласку у Завод малолетнику се одређује нови старатељ, који је обично неко од запослених у Заводу. На пријему се малолетник у присуству преводиоца изјашњава да ли жели да тражи азил у Републици Србији. Са малолетницима комуницирају запослени који знају енглески језик, а по потреби ангажују судског тумача за арапски језик, иако наглашавају да је то реткост. Уколико се изјасне да немају намеру да траже азил, враћају се на границу земље из које су дошли. Уколико се изјасне да желе азил упућују се у један од Центара за азил (Боговаћа или Бања Ковиљача). Дужина њиховог боравка у Заводу зависи, од слободних капацитета центара за азил, најдуже до седам дана. Превоз се врши комбијем у присуству старатеља. Упркос тврдњама управе Завода да малолетници могу да комуницирају на енглеском језику, могу настати извесне тешкоће у комуникацији уколико малолетни тражиоци азила не говоре енглески језик. Писане брошуре о правима и обавезама малолетника не постоје у Заводу, а према наводима запослених значило би им да имају образац писаног обавештења о правима, и на енглеском и на језицима земаља из којих малолетници долазе. Особље Завода (психолози, педагози) не спроводе организован рад са малолетним тражиоцима азила, због кратког времена боравка, али и језичке баријере.

Лекарски прегледи приликом пријема у Завод се не обављају. Представници Завода у Нишу су истакли да имају проблема када је реч о пружању здравствених услуга, јер локални домови здравља нису спремни да им изађу у сусрет, и како сами наводе, све се своди на лично познство када је реч о хитној здравственој нези.

У Заводу постоје евиденција о малолетним странцима који се смештају у Прихватилиште. У евиденцији се бележи (име и презиме малолетног странца, датум пријема, упутни орган и привремени старатељ, дежурни стручни радник Завода који је примио малолетног странца, привремени старатељ малолетном странцу у Заводу, датум престанка смештаја, место где је упућено малолетно странско лице и стручни радник који је малолетно лице сместио у центар за азил), као и сва запажања привременог старатеља о понашању и третмену малолетног странца током боравка у Прихватилишту. Завод води и евиденције о личним документима и стварима пронађеним код малолетних странаца који се смештају у Завод. Новац се чува код управника, а враћа се малолетницима када напуштају Завод.

У првој половини 2014. године, број лица која су била на смештају у Прихватилиште је 53, од тога су сва изразила намеру да желе азил у Србији. Од 2011. године када је Прихватилиште почело са радом, број лица која су боравила у њему је 124, а од тога само 3-4 нису изразила намеру за азилом у Србији.

У Заводу су малолетни странци смештени у посебној згради која се закључава током дана и ноћи. Просторије, у које се смештају малолетни странци састоје се од две спаваће собе, дневне собе и купатила, имају решетке на прозорима и у добром су стању. У једној мањој соби се налазе 2 кревета на спрат, тј. четири лежаја. У другој већој соби налазе се 4 кревета на спрат, тј. 8 лежаја. У централној соби која служи као дневна соба, налази се угаона гарнитура, телевизор и купатило која је ново и у добром је стању. Уколико би постојала потреба, девојчице би могле да се одвојено сместе у једну од поменутих соба, али купатило би било заједничко. Према наводима запослених, током дана малолетни тражиоци азила могу да користе спортске терене и бораве у дворишту ове установе, али само под надзором неког од запосленог у Заводу из разлога личне безбедности ових лица. Уколико имају новац, у пратњи особља могу одлазити у куповину.